

สรุปปัญหาและข้อคิดเห็น

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านต่าง ๆ ในบทก่อนแล้ว พอจะสรุปปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาการผลิตสำคัญ ๆ ได้แก่ ราคาวัตถุดิบ คือ นมผง ไขมันเนยและน้ำมันเนยราคามีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอีก วัตถุดิบดังกล่าวต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ถึงแม้ในระยะหลังผู้ผลิตได้หันมาผลิตนมข้นหวานแปลงไขมัน ซึ่งใช้น้ำมันพืชแทนไขมันเนยก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้มากนัก เพราะราคาน้ำมันพืชก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศยังไม่สามารถผลิตสนองความต้องการของโรงงานผลิตนมข้นหวานได้ และราคาน้ำมันดิบที่ผลิตได้มีราคาอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับราคามงที่นำเข้าจากต่างประเทศ และอีกประการหนึ่งคือปัญหาน้ำตาลถึงแม้จะเป็นสินค้าที่ทางการควบคุมราคาก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่มีผู้ขายน้ำตาลรายใดขายให้ตามราคาควบคุมเลย ปัจจุบันราคาขายส่งควบคุมก็โลกรัมละ 7 บาท แต่โรงงานผู้ผลิตนมข้นหวานจำเป็นต้องซื้อในราคากระสอบละ 800 - 900 บาท หรือก็โลกรัมละ 8 - 9 บาท จึงจะสามารถซื้อได้ในปริมาณที่ต้องการ สิ่งเหล่านี้จึงมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตนมข้นหวานสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2. ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาที่ผู้ผลิตกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันคือ ปัญหาราคาจำหน่ายที่ถูกทางการควบคุมไว้ ทั้งราคาจำหน่ายส่งและจำหน่ายปลีกในขณะเดียวกับที่วัตถุดิบหลักที่ใช้ผลิตนมข้มนมีราคาสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตนมข้มนบางรายประสบภาวะขาดทุน จึงจำเป็นต้องลดค่าใช้จ่ายในการโฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายลง ทำให้ค่าขายลดลง

3. ปัญหาด้านการเงิน จากการวิเคราะห์ในบทที่ 2 จะพบว่าบริษัทผู้ผลิตทั้ง 4 แห่งมีกำไรลดลงตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา ซึ่งก็มีผลมาจากการที่ค่าใช้จ่ายทุกด้านเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน หรือค่าใช้จ่ายในการบริหารอื่น ๆ แต่ราคา

ชายปลิกสูงสุดซึ่งทางราชการควบคุมไว้นั้นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับราคาให้เหมาะสมกับราคาต้นทุนวัตถุดิบที่สูงขึ้นเลย (วิเคราะห์ช่วงปี 2517 - 2521) จนถึงปี 2522 จึงได้มีการปรับราคาให้สูงขึ้นเล็กน้อย จากการที่บริษัทผู้ผลิตแต่ละแห่งทำกำไรได้น้อย จึงทำให้อัตรากาารเพิ่มของส่วนผู้ถือหุ้นลดลง ในขณะที่อัตรากาารเพิ่มของหนี้สินมีแนวโน้มจะสูงขึ้น นอกจากนั้นนโยบายการจัดหาเงินทุนของอุตสาหกรรมยังไม่สอดคล้องกับอายุการใช้งานของสินทรัพย์ มีการนำเงินทุนระยะสั้นไปใช้ลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาวเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับอุตสาหกรรม ดังนั้นถ้ามองจากบุคคลภายนอกก็จะพบว่า อุตสาหกรรมนมช้นหวานเป็นอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างเสี่ยง และให้ผลตอบแทนน้อย

4. การช่วยเหลือของรัฐ หลังจากปี 2517 เป็นต้นมา บริษัทผู้ผลิตนมช้นหวาน ทั้ง 4 แห่งได้พ้นระยะการส่งเสริมการลงทุนจึงหมดสิทธิพิเศษในการลดและยกเว้นภาษีอากรต่างๆ มีผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น ทางกาารจึงให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิตโดยทำกาารปรับราคาขายปลิกที่ควบคุมให้สูงขึ้น (ในปี 2517 มีการปรับราคา 3 ครั้ง) และยังได้ช่วยโดยการลดภาษีกาารค้าผลิตภัณฑ์นมให้จากเดิมร้อยละ 7.7 เหลือ 1.65 เมื่อเดือน ธันวาคม 2517 และได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีกาารค้าเลยในปัจจุบัน คงเสียเฉพาะภาษีอากรขาเข้าและภาษีกาารค้าของวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือของรัฐที่ผ่านมาก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยเด็ดขาด เป็นเพียงช่วยผ่อนคลายภาวะบางส่วนให้กับผู้ผลิตเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

1. ในการแก้ปัญหาเรื่องราคาวัตถุดิบโดยเฉพาะวัตถุดิบที่สั่งซื้อจากต่างประเทศนั้น รัฐก็ได้เข้าช่วยเหลือโดยการยอมลดภาษีอากรขาเข้าให้แก่ผู้ผลิตแต่ก็ยังคงเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น ซึ่งสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ผลิตได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง ในการแก้ปัญหาระยะยาวรัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตวัตถุดิบที่คองนำเข้าเหล่านี้เองภายในประเทศ โดยการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมอย่างจริงจัง พร้อมกับพยายามลดต้นทุนในการผลิตน้านมดิบให้ต่ำลงด้วย การเลี้ยงโคนมในปัจจุบันไม่สามารถขยายไปได้เท่าที่ควร เนื่องจากการเลี้ยงโคนมต้องใช้เงินทุนสูงในระยะแรก และต้องการประสบการณ์ของผู้เลี้ยงด้วย รัฐควรช่วยจัดหา

แหล่งเงินทุนที่เสียดอกเบี้ยทำให้แก่เกษตรกรนำไปลงทุนได้อย่างเพียงพอและจัดการ
 ฝึกอบรมวิธีการเลี้ยงโคนมให้ทั่วถึง ปัญหาตลาดนํ้านมดิบก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเลี้ยง
 โคนมไม่ขยายไปเท่าที่ควร อุตสาหกรรมนมชั้นหวานทั้ง 4 แห่ง ไม่เป็นฐานรองรับนํ้านม
 ดิบในประเทศ แต่ได้ส่งนมผงจากต่างประเทศมาเป็นวัตถุดิบ เพราะราคานมผงเมื่อ
 เปรียบเทียบกันโดยคิดกลับมาเป็นนํ้านมดิบแล้วราคาถูกมากกว่า 2 เท่าตัว นอกจากนี้
 ปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศเองก็มีไม่เพียงพอับความต้องการของอุตสาหกรรม
 นมชั้นหวานคั่ว จากปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้ทั้งหมดรวมแล้วประมาณวันละ 35 ตัน หรือ
 ประมาณปีละ 12,600 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการนมชั้นในในปัจจุบันประมาณ
 ปีละ 5.5 ล้านหีบ แล้วจะต้องผลิตนํ้านมดิบให้ได้ประมาณปีละ 176,000 ตัน (นมชั้น 1
 หีบต้องใช้นํ้านมดิบประมาณ 32 กิโลกรัม) ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะต้องผลิตนํ้านม
 ดิบเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกประมาณปีละ 163,400 ตัน ซึ่งในการผลิตเพิ่มขึ้นนี้จะต้องใช้โคนม
 เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 75,648 ตัว (โคนม 1 ตัว ให้นํ้านมดิบเฉลี่ยประมาณวันละ 7.2
 กิโลกรัม และในระยะเวลา 1 ปี โคนมจะมีระยะพักรีดนม 2 เดือน)¹ คิดเป็นเงินลง
 ทุนในโคนมที่เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 756.5 ล้าน (โคนมพันธุ์ที่ราคาตัวละประมาณ 10,000
 บาท) ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าถ้ารัฐต้องการจะส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้สามารถผลิตนํ้า
 นมดิบได้เพียงพอที่จะมาเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมนมชั้นหวานแล้วจะต้องลงทุน
 เป็นจำนวนมากถึงประมาณ 756.5 ล้าน ซึ่งยังไม่ได้รวม ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคนม
 ค่าพื้นที่ที่จะต้องทำแปลงหญ้า และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกมาก จึงนับเป็นการลงทุนที่ค่อนข้าง
 สูง ในระยะสั้น การลงทุนเช่นนี้จะไม่ค่อยคุ้มค่านัก ถ้าคิดเทียบว่าการลงทุนนี้ลงทุน
 เกือบพันล้าน เพื่อจะไม่ตองส่งนมผงเข้ามาจากต่างประเทศเพียงประมาณปีละ 300
 ล้านบาทเศษ แต่ในระยะยาวแล้วผู้เขียนคิดว่าโครงการนี้น่าสนใจพอสมควร เพราะเป็น
 โครงการที่ลงทุนสูงแต่เพียงในระยะเริ่มแรก (โคนม 1 ตัว มีอายุการให้นมถึง 8 ปี)
 หลังจากนั้นก็จะสามารถประหยัดเงินตราต่างประเทศที่ไม่ต้องสั่งซื้อนมผงเข้ามาได้ตลอด

¹ รายงานผลการศึกษาวิจัย ของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ไปไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อนมผงเข้ามาบริโภค หรือเข้ามาเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์นมอื่น ๆ เป็นการใช้ทรัพยากรภายในประเทศให้เกิดประโยชน์ทั้งที่กินและแรงงาน ทำให้เกษตรกรอีกเป็นจำนวนมากมีอาชีพ มีรายได้ และมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

สำหรับปัญหาราคาน้ำมันมะพร้าวสูงขึ้นนั้น เนื่องจากถูกนำไปใช้ประโยชน์หลายด้านในอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งอุตสาหกรรมนมข้นหวาน ซึ่งหลังจากประสบกับภาวะราคาน้ำมันเนยสูงขึ้นมาก ก็หันมาผลิตนมแปลงไขมันโดยใช้น้ำมันมะพร้าวแทนน้ำมันเนย ราคาน้ำมันมะพร้าวจึงสูงขึ้นมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐควรสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำน้ำมันพืชชนิดอื่น ๆ มาใช้แทนน้ำมันมะพร้าวในการผลิตนมข้นหวานแปลงไขมัน โดยให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน แต่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า

2. ปัญหาต้นทุนการตลาดของอุตสาหกรรมนมข้นหวานในเรื่องกฎรัฐควบคุมราคาขายปลีกนั้น เป็นปัญหาที่แยกเพราะทางฝ่ายก็มีจุดประสงค์ที่ต่างกันบริษัทผู้ผลิตเองก็ต้องการบริหารงานให้มีกำไรเป็นที่พอใจของผู้ถือหุ้น ส่วนรัฐบาลนั้นนอกจากจะต้องการให้ผู้ผลิตดำเนินงานโดยมีกำไรพอสมควรแล้วก็ยังต้องการให้ผู้บริโภคสามารถซื้อผลิตภัณฑ์นมข้นได้ในราคาที่ไม่แพงนักอีกด้วย ผู้เขียนเองก็ไม่สามารถที่จะเสนอแนะลงไปได้ว่า ราคาคควบคุมที่จะทำความพอใจให้กับทั้ง 2 ฝ่าย คือราคาใด เพราะไม่สามารถหาข้อมูลต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของบริษัทผู้ผลิตแต่ละแห่งได้ แต่มีข้อคิดเห็นบางประการที่การควบคุมราคาน้ำมันทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีก็ดังที่กล่าวไว้แล้วคือช่วยให้ผู้บริโภคได้บริโภคนมข้นหวานในราคาที่ไม่แพงนัก ข้อเสียก็คือ อาจจะทำให้ผู้ผลิตรวมหัวกันลดปริมาณการผลิตลงทำให้สินค้าเกิดขาดแคลนขึ้นได้ในระยะสั้น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภค รัฐบาลจึงควรจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบในการกำหนดราคาสินค้าควบคุม ในกรณีของอุตสาหกรรมนมข้นหวานซึ่งมี 4 โรงงานนั้น แต่ละแห่งมีความสามารถในการผลิตและการทำกำไรแตกต่างกัน การกำหนดราคาคควบคุมที่ให้ผู้ผลิตหนึ่งมีกำไรพอสมควรที่จะดำรงอยู่ได้ อาจทำให้ผู้ผลิตหนึ่งซึ่งเล็กกว่า อยู่ไม่ได้ หรือถ้าจะใช้บริษัทเล็กเป็นเกณฑ์การกำหนดราคา เช่น กำหนดราคาคควบคุมให้มีกำไรต่อยอดขายร้อยละ 5 ก็จะทำให้บริษัทใหญ่ (บริษัทยูนิลีฟ มิลค์ และบริษัทอุตสาหกรรมนมไทย จำกัด) มีกำไรเกินสมควร จากการสัมภาษณ์บริษัท

ผู้ผลิต เกี่ยวกับการกำหนดราคาควบคุมเท่าที่ผ่านมา บริษัทอุตสาหกรรมนมไทยซึ่งจัดเป็นบริษัทใหญ่กล่าวว่า ทำให้บริษัทถึงจุดคุ้มทุนพอดี ส่วนบริษัทเล็กคือบริษัทอุตสาหกรรมนมอดาสก้านั้นประสบผลขาดทุน แต่ที่ยังคงสามารถดำเนินกิจการอยู่ได้ก็เพราะมีบริษัทใหญ่คอยช่วยเหลืออยู่

ดังนั้นในการกำหนดราคาควบคุมของรัฐ ควรจะใช้บริษัทเล็กเป็นเกณฑ์เพื่อให้ทั้ง 4 บริษัทสามารถดำเนินงานแข่งขันกันต่อไปได้ นอกจากนี้รัฐควรจะทำการศึกษาหาต้นทุนราคาขั้นสูงที่ควบคุมไว้อยู่เสมอเพื่อดูว่าราคาที่กำหนดไว้นั้นยังสมควรอยู่หรือไม่ ถ้าต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ก็ควรมีการปรับราคาขั้นสูงที่สุดตามไปด้วยเช่นกัน

สำหรับปัญหาเรื่องการตัดค่าใช้จ่ายบางอย่างออกเพื่อลดต้นทุน เช่น การตัดค่าโฆษณาออกนั้น ตามความเห็นของผู้เขียนคิดว่าการโฆษณาเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะจำเป็นพอสมควร การตัดค่าใช้จ่ายทางด้านนี้อาจจะมีผลกระทบต่อกำขาย ทำให้ค่าขายลดลง ถ้าจำเป็นไม่ควรตัดค่าใช้จ่ายทางด้านนี้มากนัก ค่าใช้จ่ายอื่นที่อาจจะประหยัดได้สำหรับผู้ผลิตบางแห่งคือขั้นตอนการจำหน่าย ถ้าตัดหอนคนกลางหรือผู้แทนจำหน่ายออกไปได้ โดยการขายส่งตรงจากโรงงานผู้ผลิตไปยังผู้ค้าส่งเลย ก็จะช่วยประหยัดได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. ปัญหาทางด้านการเงินที่เกิดจากการทำอะไรได้น้อย ซึ่งอาจจะไม่สามารถนำผลกำไรกลับไปพัฒนาหรือขยายการผลิตได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยนั้น อุตสาหกรรมก็ต้องอาศัยเศรษฐกิจจากแหล่งเงินทุนต่างๆ เช่น ธนาคารที่ผู้ผลิตเป็นลูกค้าประจำอยู่ การดำเนินงานที่ต้องอาศัยเงินทุนเป็นจำนวนมากนั้น ถึงแม้จะทำให้อัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับหนี้สินไม่ดี แต่บางครั้งก็จำเป็นที่จะต้องทำเพื่อให้อุตสาหกรรมดำเนินการต่อไปได้ สำหรับทางด้านนโยบายการจัดหาเงินทุนนั้น อุตสาหกรรมควรหลีกเลี่ยงการนำเงินลงทุนระยะสั้นไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว เพราะจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับอุตสาหกรรมที่จะต้องเร่งรัดการชำระหนี้ให้ทันภายในกำหนดเวลาอันสั้น ในขณะที่ผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว อุตสาหกรรมจะได้อرباحเป็นจำนวนไม่มากแต่ได้รับเป็นเวลานาน อุตสาหกรรมควรจัดหาเงินทุนดังกล่าวจากแหล่งระยะยาว โดยการนำหุ้นสามัญออกจำหน่าย ปีใดอุตสาหกรรมมีกำไรจึงจะจ่ายเงินปันผลจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะต้องเร่งรัดการชำระหนี้ เป็นการนำเงินทุนมาใช้ให้สอดคล้องกับอายุการใช้งานของสินทรัพย์

4. รัฐบาลและทางบริษัทผู้ผลิตนมช่่นหวานควรจะมีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ผูบริโภคเห็นคุณประโยชน์ และความจำเป็นในการบริโภคผลิตภัณฑ์นม เช่น อาจจะทำเป็นสารคดีออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ก็อาจจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยขยายตลาดของอุตสาหกรรมนมช่่นหวานได้.